

→ del Comerç el 2001, que va obrir el país a les empreses mundials. Molts pioners d'internet, com Pony Ma, de Tencent, Jack Ma, d'Alibaba, i Robin Li, de Baidu, provenen d'aquest període.

Ara ha arribat la quarta onada –altament revolucionària–, que ha donat emprenedors com Lei Jun, de Xiaomi, que produeix telèfons intel·ligents. Molts fan servir internet al mòbil per desafiar els agents del mercat ineficients. Tenen una perspectiva més global, tenen més predisposició a acceptar inversors estrangers i són més innovadors.

“Us repto: digueu-me un projecte innovador, un canvi innovador o un producte innovador que hagi sortit de la Xina,” va dir l'any passat Joseph Biden, vice-president dels Estats Units. I en el passat les empreses xineses sovint han copiat d'Occident. Però això està canviant de pressa, a mesura que els emprenedors xinesos treuen productes, serveis i tecnologies innovadors.

El país de la innovació

La Xina té una llarga història d'invents. Tot alumne diligent sap que van inventar la pólvora, el paper, la impremta, la brúixola i la roda hidràulica. Els més aplicats potser també saben que van inventar el ferro forjat, la rella, els estreps i el mecanisme del rellotge. Però la innovació xinesa històrica no va fer gaire per millorar la vida de la gent corrent. L'emperador i els seus funcionaris de vegades confiscaven invents i impediend que es difonguessin. David Ahlstrom, de la Universitat de Hong Kong, assenyala que als emprenedors amb inventiva no els faltava només protecció per a la seva propietat intel·lectual sinó que també tenien poc reconeixement social en una societat que posava els buròcrates en un pedestal.

Ara els líders xinesos han començat a elogiar la innovació. A contracor, comencen a acceptar que la seva manera de fer, de dalt a baix, potser no és adequada per als reptes que els arriben. Un dels principals és que, en gran part gràcies a la política del fill únic adoptada el 1980, la Xina ha començat a envellir-se abans de tornar-se còmodament rica. La població activa del país s'espera que aquest any arribi a un pic i que disminueixi un 16% cap al 2050, i els pensióistes van augmentant. Per tant, la Xina haurà d'expressar més producció tenint menys gent.

McKinsey calcula que si el país vol mantenir el creixement del PIB a un 5,5-6,5% per any fins al 2025, entre un terç i la meitat d'aquest creixement ha de venir de millores en la productivitat total dels factors. Les EPE s'han tornat ineficients i s'han endeutat, per tant la major part d'aquest creixement de la productivitat vindrà del sector privat. Ara als inventors se'ls anima a comercialitzar noves tecnologies i s'està reforçant la protecció als drets de propietat intel·lectual.

Els líders de la Xina han de deixar de consentir les coagulades empreses estatals i fer que les gestionin professionals en mercats competitius. També han d'afluixar el control sobre el món acadèmic i internet, per tal que les mentes brillants de la Xina puguin beneficiar-se del flux d'idees lliure necessari per sostenir la innovació de nivell mundial. En el llibre *Can China Lead?* ('La Xina pot ser capdavantera?') William Kirby, de la Universitat de Harvard, i els coautors observen que els emprenedors xinesos van gaudir d'uns mercats més lliures en la majoria de productes que cap país d'Europa al començament del segle XIX; i el *boom* del sector privat del principi del segle XX, com en altres parts de la Xina, va posar els fonaments del capitalisme modern. Va quedar adormit durant els anys de la guerra i les turbulències subsegüents però ara revifa. L'ascens espectacular del sector privat xinès es pot veure com un renaixement.

Aquest informe argumentarà que les empreses privades han sigut les responsables d'una grandíssima part de l'avanç econòmic de la Xina contemporània. Són agents del canvi, prenen riscos i, avui dia, són veritables innovadors que aprofiten tot el potencial de les noves tecnologies. Ofereixen no tan sols uns productes manufacturats cada cop millors sinó uns serveis basats en l'alta tecnologia cada vegada més sofisticats. Com més va, més empreses inicien aventures a l'estranger per incrementar el seu àmbit i millorar l'oferta. Sempre que el Govern no hi interfereixi gaire, és natural pensar que les empreses poden ajudar a aconseguir el creixement necessari i a convertir el Reialme del Mig en l'economia més gran i més dinàmica del món. ●

El 1984, onze investigadors de l'Acadèmia de la Ciència de la Xina (ACX) es van reunir en una caseta minúscula als terrenys d'aquesta institució d'elit. El seu president, Liu Chuanzhi, havia aconseguit uns 25.000 dòlars per muntar una empresa de tecnologia. De negocis no en sabien gaire res, però Liu estava decidit a reactivar l'emprenedoria al seu país.

L'empresa que va fundar, Legend, ara és una força capdavantera en el capitalisme xinès. Al juny en la seva oferta pública inicial va ser valorada en 13.000 milions de dòlars. La seva filial de més èxit és Lenovo, el primer fabricant d'ordinadors del món, del qual posseeix un terç de les accions.

Inspirat pel seu pare, un destacat advocat especialitzat en patents, Liu ha dedicat la seva vida professional a portar al seu país pràctiques de negoci modernes (entre més, el respecte per la propietat intel·lectual). Va impulsar Legend, i més tard Lenovo, perquè estiguessin més orientades al mercat, i ha insistit a contractar gestors professionals, a marcar-se estratègies a llarg termini i a treballar en equip.

Tigre de paper, drac que rugeix

És el sector privat, i no pas el capitalisme d'Estat,
el responsable de l'ascens econòmic de la Xina
contemporània.

La Xina té milions d'empreses privades d'èxit. Les seves companyies d'internet són de les més grans del món. La fortuna dels seus multimilionaris de més de 200.000 milions prové d'un bon nombre de sectors (vegeu el gràfic). I, tanmateix, al sector privat sovint se li reconeix massa poc el paper en l'ascens econòmic de la Xina.

Això podria ser perquè la planificació centralitzada ha creat un sector públic sobredimensionat. Els actius de les EPE són gairebé el doble del PIB, un valor elevat pels estàndards internacionals. La majoria de les aproximadament cent empreses xineses que apareixen a la llista Fortune 500 de les companyies més grans són EPE. Però aquests gegants feixucs no

són els impulsors de l'economia xinesa: són un llast.

El motor real del creixement de la Xina ha sigut el sector privat. En el llibre *Market over Mao* ('Els mercats per damunt de Mao'), Nicholas Lardy, del Peterson Institute for International Economics, fa l'agosarada afirmació que la Xina ha passat de ser una "economia dominada per l'Estat a una economia principalment de mercat", i apunta al sector privat com el principal motor d'aquesta transformació.

Com dèiem més amunt en aquest informe, pot costar de determinar si una empresa és privada o no, atès el fort paper de l'Estat i del Partit Comunista. Lardy, que ha escrit vastament sobre aquest tema, defineix el sector privat incloent-hi tot el treball per compte propi, totes les empreses privades del registre mercantil i totes les empreses en què l'accionista únic o dominant és privat. Amb aquesta definició raonable, ara les empreses privades representen uns dos terços del PIB.

El creixement mitjà de la producció industrial de les empreses privades des del 2008 ha sigut del 18%, el doble que en el cas de les EPE. Després de diverses dècades en què els bancs controlats per l'Estat van regar EPE privilegiades amb préstecs subvencionats, ara el crèdit oficial flueix també a emprenedors privats. El 2009 el sector privat va rebre només un quart de tots els nous préstecs, però entre el 2010 i el 2013 en va rebre més de la meitat.

El rendiment dels actius de les empreses industrials del sector privat està molt per sobre de les EPE industrials, i la clivella es va eixamplant. Una empresa estatal mitjana no rendeix prou per cobrir el cost del seu capital, malgrat alguns casos a part amb molts beneficis com el monopoli del tabac i els oligopolis de l'energia i les telecomunicacions. En efecte, moltes empreses estatals són zombis immortals.

Per contra, el sector privat està ple de joves dracs exposats a les forces schumpeterianes de la destrucció creativa. Més de la meitat de les empreses privades que estaven registrades el 2012 s'havien creat en els cinc anys anteriors. →

→ Prop del 96% dels si fa no fa 60 milions d'empreses registrades a la Xina són privades.

L'èxit del sector privat va agafar el Partit Comunista de sorpresa. En el llibre *Capitalism from Below* ('Capitalisme des de baix'), Victor Nee i Sonja Oppen assenyalen que els líders del partit no s'esperaven que tantes *start-ups* cresquessin tan de pressa, per això les estructures legals no van evolucionar al mateix ritme. Moltes empreses privades es registraven com a empreses col·lectives per fer-se la vida més fàcil. La responsabilitat limitada per a les grans companyies privades no va introduir-se fins al 1994 i no es va estendre a les petites fins al 2006. Les empreses privades han patit una competència deslleial de rivals subvencionats per l'Estat, extorsió dels caps del partit locals i en alguns casos directament l'expropiació dels seus actius.

Als emprenedors locals els molesten encara més les empreses estrangeres. L'informe del Banc Mundial *Doing Business* ('Fer negocis') del 2015 situa la Xina en una discreta posició 90 de 189 economies avaluades. Crear una empresa a Pequín requereix de mitjana onze tràmits i trenta-tres dies, comparat amb la mitjana de l'OCDE, de només cinc tràmits i nou dies, tot i que sembla que últimament les coses han millorat gràcies a un esforç per reduir la paperassa. Du Jun, de la Universitat Aston, i Liu Xiaoxuan, de l'Acadèmia de les Ciències Socials de la Xina, apuntaven en un article recent que als inversors estrangers se'ls permet invertir en seixanta-dos dels prop de

vuitanta sectors determinats, però que les empreses privades xineses només poden invertir en quaranta-dos.

Els herois reals

Les històries oficials alaben els reformadors visionaris per abraçar el capitalisme amb trets xinesos. De fet, la majoria de funcionaris no van fer gaire per ajudar les empreses privades. Com diuen William Kirby i els seus col·legues de Harvard, "la història real del miracle xinès és com els xinesos van obrir les portes i van trobar altres mitjans per aconseguir prosperitat econòmica esquivant els obstacles que els posava el partit".

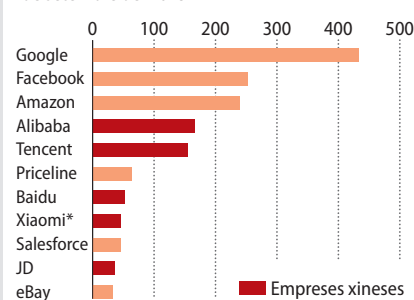
Per ser justos, l'Estat xinès ha donat suport al desenvolupament econòmic construint moltes bones carreteres, ponts i ferrocarrils. També se li ha de reconèixer el fet de forjar un mercat nacional, necessari perquè la competència regional augmentés. Les reformes inicials de Deng al final dels setanta van estimular la creació de moltes empreses en zones rurals. Els estudis de Yasheng Huang, del MIT, demostren que això també va generar molts nous llocs de treball, riquesa i demanda de productes i serveis que va atreure milions d'emprenedors rurals. I al final dels anys noranta Zhu Rongji, antic primer ministre, va reduir el nombre d'EPE i va convèncer la vella guàrdia perquè el 2001 acceptés l'entrada de la Xina a l'Organització Mundial del Comerç.

La consecució més important dels buròcrates els últims temps ha sigut deixar de fer coses que mataben la lliure empresa. Aquesta tasca vital, però, encara no està acabada. L'enorme majoria de preus la marca l'oferta i la demanda, però el Govern encara fica la grapa en moltes coses, des del cost del capital fins al preu de l'electricitat o l'aigua. Com diu Arthur Kroeber, de Gavekal Dragonomics, "només heu de sortir al carrer i veureu clarament una economia de mercat. Però en un segon terme la interferència de l'Estat és generalitzada". ●

LA CONSECUCIÓ MÉS IMPORTANT DELS BURÒCRATES ELS ÚLTIMS TEMPS HA SIGUT DEIXAR DE FER COSES QUE MATAVEN LA LLIURE EMPRESA

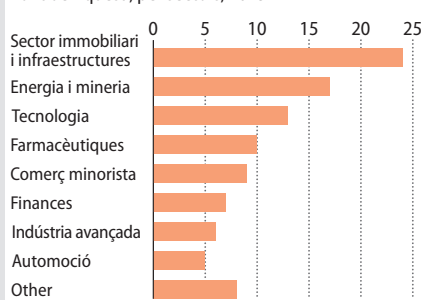
Històries d'èxit

Empreses d'internet més grans del món Segons valor de mercat, en milers de milions de dòlars, 1 de setembre del 2015

*Privada però valorada en 46.000 milions d'euros l'agost del 2015

Multimilionaris xinesos en dòlars nord-americans, en % del total Font de riquesa, per sectors, 2015

Fonts: McKinsey & Company; Bloomberg; Dow Jones VentureSource; The Economist